

A LA RECERCA DEL JOC PERDUT

REPERTORI DE JOCS

2019-2020

Introducció

Aquest curs, A LA RECERCA DEL JC PERDUT, complirà el seu 25è aniversari. Corria el curs 1994-1995.

Amb aquesta activitat l' Institut Barcelona Esport de l'Ajuntament de Barcelona vol impulsar l'activitat motriu en l'Educació Infantil, específicament en els parvularis de 5 anys. I vol fer-ho a través dels jocs populars.

El joc és un element vital en la vida dels infants. De fet és la seva manera d'explorar el món que els envolta, descobrir-lo, conèixer-lo i estimar-lo. El joc contribueix al seu harmònic desenvolupament motriu, cognitiu, afectiu i social.

Si el joc és un fenomen universal que es manifesta en tot temps i cultures, els jocs tradicionals i populars, com a creacions culturals d'una societat determinada, conformen un dels trets característics del patrimoni cultural dels pobles.

Retrobar i recuperar els jocs populars és retornar als infants un entorn imaginatiu i creatiu, així com un referent cultural, al voltant de la participació activa i col·lectiva.

A Catalunya existeixen molt jocs populars i tradicionals per a tots els gustos i per a totes les possibles situacions de joc, es tracta de saber-ne molts i poder-ne triar el més adequat per a cada moment.

A continuació, trobareu el repertori de jocs que us proposem per aquest curs. La majoria són jocs populars catalans, però algun d'ells són jocs d'altres països, que enriqueixen la nostra cultura i ens ajuden a conèixer altres realitats. Tots ells són jocs motrius que conviden a la coordinació de moviments. Alguns, a més incorporen cançons o cantarelles.

Trobareu els jocs dividits ens quatre tipologies: *cançons de repartir* (els infants canten una cançó per decidir qui pararà o qui farà de rei), *formes electives* (petits jocs per designar qui pararà o qui farà de rei), *jocs musicats* i *jocs motrius*.

Gaudiu amb els vostres alumnes d'aquest repertori tot jugant, cantant, rient i descobrint dins vostre el petit infant que porteu... i no oblideu que “si avui, com adults, som capaços de superar reptes de la vida és, probablement, perquè un dia ens vam atrevir a pujar en una bicicleta; si gaudim de la contemplació d'una pintura és perquè moltes tardes ens vam quedar embadalits mirant com giravoltava una baldufa; segurament, si podem posar-nos en el lloc de l'altre és perquè una vegada vam jugar a ser una altra persona...”

A jugar!

Imma Marín Santiago
Directora de l'activitat “A la recerca del Joc Perdut”

REPERTORI

CANÇONS DE REPARTIR	4
<ul style="list-style-type: none">• Tres Pedretes (Tres rajoles)• Poma rodona• La vaca, la mula i el bou	
FORMES ELECTIVES	6
<ul style="list-style-type: none">• Escalfamans• Pa i vi• Cesta Ballesta	
JOCS MUSICATS	8
<ul style="list-style-type: none">• La pedreta (L'anell picapedrell)• Campanet la Ning Ning (Corretgeta amagar)<ul style="list-style-type: none">✦ Ball del Bugui bugui JUGADA!✦ Passa el fil JUGADA!✦ Si tu et vols divertir JUGADA!	
JOCS MOTORS NO MUSICATS	15
<ul style="list-style-type: none">• Amagar esquenes i picar culs• Les colobres<ul style="list-style-type: none">✦ Gat i ratolins JUGADA!✦ La Cucafera JUGADA!	
BIBLIOGRAFIA I WEBS RECOMENADES	17

CANÇONS DE REPARTIR

Desenvolupament de les cançons de repartir: Els infants es col·loquen en rotllana. Mentre tots canten la cançoneta, marcant molt accentuadament la pulsació, el que fa de cap assenyala o toca, un per un, cada infant de la rotllana. L'infant a qui correspon la darrera síl·laba queda salvat o escollit.

Tres pedretes (Tres rajoles)

Edat: + de 4 anys

Jugadors/es + de 3

*Tres pedretes hi ha al carrer
Jo les sé comptar molt bé
del color de xocolata
una, dues, tres, quatre,
cinc, sis, set, vuit, nou.
Passarem pel carrer Nou,
Trobarem pintor i pintora
Que en pintaven Sant Joan;
Ves-te'n tu, que ets la/el més gran.*

Tres pe - dre - tes hi ha al car - rer, jo les sé comp - tar molt bé de co -
lor de xo - co - la - ta: un, dos, tres qua - tre, cinc, sis, set vuit,
nou; Pas - sa - rem pel car - rer nou, tro - ba - rem pint - tor i pin - to - ra que en pint -
ta - ven Sant Jo - an, ves - t'en tu que ets la més gran!

Font: Joan Amades en el llibre El jugar de l'Amades, edició d'Imma Marín i Olga Pardo, Ed. EL Mèdol, Tarragona, 1996.

Font de la partitura: Joan Trila i Silvia Dotti

Poma rodona

Edat: + de 4 anys
Jugadors/es + de 3

El text de la cançó fa així:

Poma rodona,
cas de Cardona,
pinzell martell,
Quantes dames
hi ha al castell?

Po - ma ro - do - na, cas de Car - do - na, pin -
zell, mar - tell. Quan - tes da - mes hi ha al cas - tell?

Font:: Josep Maria Allué. Un, dos, tres, pica paret!. La Galera. Barcelona 2000

Font de la partitura: Joan Trilla i Silvia Dotti.

La mula, la vaca i el bou

Edat: + de 5 anys
Jugadors/es 2 o més

Els infants es col·loquen en rotllana. Un que fa de jutge, deixa una ma morta i la fa balancejar a un ritme determinat, fins que un altre, des de la rotllana diu: "Prou!". Aleshores, el qui fa de jutge, comença a comptar a partir del qui ha cridat, segons una dita o frase determinada:

"La mu-la, la va-ca i el bou"

Aquell a qui toqui la darrera síl·laba para.

Font:: Popular.

FORMES ELECTIVES

Escalfamans

Edat:	+ de 5 anys
Jugadors:	2

Desenvolupament: S'hi juga per parelles. Els jugadors es col·loquen un davant de l'altre. Un dels dos posa les mans amb els palmells enlaire i l'altre col·loca les seves al damunt de l'altre amb el palmell avall. El qui té els palmells enlaire intentarà picar-les-hi, agafant-lo desprevingut perquè no tingui temps d'enretirar les mans.

Quan ho aconsegueixi canviaran els papers.

Pot acordar-se un número de partides de manera que qui en guanya més passarà a ser la persona que trïi equip per exemple.

Font: popular

Pa i vi / cara o creu

Edat:	+ de 4
Jugadors:	per parelles
Material:	pedra plana o moneda

Desenvolupament: Cadascú dels jugadors tria cara o creu de la moneda. Un cop triat es tira la moneda a l'aire i el qui hagi encertat és el primer de triar-se un company per formar el seu equip.

Abans la canalla jugava amb una pedra plana. Llavors mullaven amb aigua o saliva una de les dues cares, per diferenciar les cares de la pedra i poder triar.

Font: Popular

Cesta Ballesta

Edat:	+ de 2 anys
Jugadors:	2 ó més

Desenvolupament: Un jugador amaga una pedreta en una mà, sense que l'altre jugador vegi en quina, i les mostra totes dues tancades a l'altre. Aquest en tria una, i si encerta en quina es troba la pedreta, guanya. Sinó, perd.

Com a fórmula per decidir quina mà triar, l'infant recita una cantarella mentre toca les mans, ara l'una, ara l'altra, del company.

A Barcelona la cançoneta és:

*Cesta, ballesta
El cor em diu
Que triï aquesta*

Al Rosselló la versió és:

*Testa, ballesta
El cor me diu
De prendre aquesta.*

Fonts: Josep Maria Allué a *Un, dos, tres, pica, paret! Jocs populars i tradicionals*. Ed. La Galera. Col. El Bagul. 2000.

Imma Marín, *El Jugar de l'Amades: cultura d'infants. Volum 1*. El Mèdol (Biblioteca Joan Amades. Llegat Consol Mallofré). Tarragona, 1996.

Observacions: A *Un, dos, tres, pica, paret! Jocs populars i tradicionals* "cesta" apareix escrit "sesta".

JOCS MUSICATS

La pedreta / L'anell picapedrell

Edat: + de 5 anys
Jugadors/es + de 10

Desenvolupament: Els infants estan en rotllana amb les mans estirades i juntes formant un cau. Hi ha un infant que fa de “mare” i porta una pedreta a les seves mans. Mentre dura la cançó, passa les seves mans suaument per entremig de les mans dels altres, i en un moment donat, deixa caure la pedreta dissimuladament al cau de les mans d’un dels infants de la rotllana. Al que li toca la darrera síl·laba de la cançó serà el que pari i haurà d’endevinar qui té la pedreta amagada a les seves mans. Per fer-ho té tres oportunitats, si ho endevina, passa a ser mare i el que tenia la pedreta para. Si no ho aconseguix es torna a repetir el joc.

Per ajudar els infants a recordar que no han d’obrir el cau de les seves mans mentre duri el joc, se’ls pot demanar que, un cop passada la “mare” (tant si els ha deixat la pedreta com si no) poden, en comptes de mantenir els dits estirats, creuar-los.

La pedreta corre i passa,
Corre i passa de mà en mà,
S’ha perdut ai quin cas!
On és ara no ho sé pas.
S’ha perdut, ai quin cas!
On és ara tu diràs.

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (Bb). It consists of three staves of music. The lyrics are written below the notes, and guitar chords (F, C7, Bb) are indicated above the staff. The lyrics are: "La pe - dre - ta cor - re,i pas - sa. Cor - re,i pas - sa de mà,en mà. S'ha per - dut, ai quin cas! On és a - ra tu dir - ràs. S'ha per - dut, ai quin cas! On és a - ra tu di - ràs."

Font: Popular.

Partitura: Joan Trilla i Silvia Dotti

Campaneta la Ning Ning / Corretgeta amagar

Edat:	+ de 4 anys
Jugadors/es	tants com es vulgui
Material:	Mocador, bufanda o similar

Desenvolupament: El qui para ensenya un objecte qualsevol, preferiblement un mocador, bufanda o similar. Tots els jugadors s'han de tancar els ulls o marxar de l'espai, menys el qui para. Aquest, sense que ho vegi ningú, ha d'amagar l'objecte en algun lloc i cridar els companys de joc quan ho tingui amagat:

- La gresca està servida i ben amanida

Quan algú troba l'objecte amagat, l'agafa i ha de perseguir la resta de companys tustant-los el cul. Si l'objecte és un mocador o bufanda, aprofita i va donant petites fuetades amb ell. Tots els infants corren cap a un lloc prèviament escollit que fa de "casa" i allí se salven.

Qui ha trobat l'objecte és qui l'amaga a la següent partida. Mentre la canalla el busca van cantant tots plegats aquesta cantarella:

Campaneta la Ning Ning,
Jo l'amago, jo l'amago,
Campaneta la Ning, Ning,
Jo l'amago i no la tinc.

Si la tinc no la tindrè,
Campaneta campaneta,
Si la tinc no la tindrè
Campaneta amagaré.

Cam - pa - ne - ta la ning - ning, jo l'a - ma - go, jo l'a - ma - go. Cam - pa -
ne - ta la ning - ning, jo l'a - ma - go, i no la tinc.

Observacions: Antigament allò que s'amagava era la corretja dels pantalons d'algun membre de la colla. No vegis el mal que feien de vegades les fuetades...

Font: Marín, Imma. Jocs populars i tu a què jugues. Temes d'Infància nº 23. associació de Mestres Rosa Sensat, Barcelona 1994.

Font de la partitura: Joan Trilla i Silvia Dotti

✧ Ball del Boogui Boogui JUGADA!

Edat: + de 4 anys
Jugadors/es 3 o més

Desenvolupament: Tots els infants fan una rotllana un darrera l'altre (com un tren que es tanca en forma de cercle). Al so de la música els infants van movent el cos i seguint la lletra de la cançó, van posant la part del cos esmentada dins i fora del cercle alternativament per acabar fent-la rodar.

La cançó es pot allargar amb totes les parts del cos que es vulgui, si els nens i nenes el dominen es pot fer una pausa i preguntar "Amb què ballem ara?" i reprendre la cançó.

Quan cantem...	Fem...
"Hei Boogui boogui,..."	Ens belluguem seguint el ritme cap a l'esquerra i després cap a la dreta de la rotllana.
" HEI!" (crit)	Fem un salt enlaire i *NO canviem de sentit.
"...i ara piquem de mans"	Piquem tots de mans seguint el ritme i mirant cap al centre del cercle.
" Ballem el boogui boogui sense mai parar"	Ens belluguem com ballant el "twist" o com haguem acordat.

* Quan ho treballem a l'aula si us plau NO canviem de sentit doncs aquesta és la versió que farem a la Jugada Final!

Hei, Boogui Boogui! **Hei!**
 Hei, Boogui boogui! **Hei!**
 Hei, Boogui boogui! **Hei!**
 I ara piquem de mans. **Hei!**

La mà dreta dintre
 la mà dreta fora
 la mà dreta dintre
 i la fem rodar

Ballem el Boogui Boogui
 Sense mai parar
 i ara piquem de mans. **Hei!**

Hei, Boogui Boogui! **Hei!**
 Hei, Boogui boogui! **Hei!**
 Hei, Boogui boogui! **Hei!**
 I ara piquem de mans. **Hei!**

La mà esquerra...
 El peu dret...
 El peu esquerre...
 Amb el cap...
 Amb la panxa...
 Amb el cul...
 Tot el cos...

SWING 4/4

Hei, Boo-gui boo-gui, hei! Hei Boo-gui boo-gui, hei!

Hei, Boo-gui boo-gui, hei! i_a-ra pi-quem de mans, hei! Amb la

mà a din-tre amb la mà a fo-ra amb la mà a din-tre i la fem ro-dar ba-

llem el Boo-gui boo-gui sen-se mai pa-rar i_a-ra pi-quem de mans, HEI!

Font: Imma Marín
 Font de la partitura: Pol Soler

✧ Passar el fil

JUGADA!

Edat: + de 5 anys
Jugadors/es Tants com es vulgui

Desenvolupament: Els jugadors es posen per parelles i mimen amb les mans el primer fragment de la cançó:

Quan cantem...	Fem...
“Passa el fil i torna a passar el fil,	Una mà mima que a través d'una agulla per una sabata. L'altra mà fa de sabata. Ho fem dos cops.
estira, estira	Separar els dos punys com si estiréssim.
I toc, toc, toc.”	El puny pica el palmell de la mà.

En el segon fragment, s'agafen pels braços i roden tot fent galop. A la repetició, es canvia de sentit.

El joc consisteix a començar la cançó molt lentament i cada vegada accelerar-la una mica més. S'acaba quan ja no es pot anar més ràpid.

*Passa el fil
i torna a passar el fil,
estira, estira
i toc, toc, toc.*

*Que aviat el sabater
la sabata haurà arreglat
i podrem dansar millor
anant tots més ben calçats.*

D G
 Pas - sa_el fil i tor - na_a pas - sar_el fil, es - ti - ra_es-
 A D
 ti - ra_j toc toc toc. Pas - sa_el fil i tor - na_a pas - sar_el
 G A D
 fil, es - ti - ra_es - ti - ra_j toc toc toc. Que_a - vi - at el sa - ba-
 G A D
 ter la sa - ba - ta_hau-rà_ar - re - glat i po - drem dan - sar mi-
 G A D
 llor a - nant tots més ben cal - çats.

Font: Imma Marín. Temes d'infància: Jocs populars: i tu, a què jugues? A.M. Rosa Sensat 1994.
Font de la partitura: Joan Trilla i Silvia Dotti

✧ Si tu et vols divertir

JUGADA!

Edat: + de 4 anys
Jugadors/es: + de 2

Desenvolupament: Els infants es posen davant la persona que fa de “mare” i aquesta va cantant la tonada i va canviant l’acció que han de fer els infants. Els infants fan el que diu la cançó. Per exemple quan diem PICA DE MANS, els infants piquen de mans, si diem FES UN SALT BEN ALT, els infants fan un salt ben alt i així fins que se’n cansen.

Si tu et vols divertir ...PICA DE MANS
SI tu et vols divertir... PICA DE MANS

Si tu et vols divertir... PICA DE MANS
I veuràs mica mica que et fas gran

I a cada estrofa canviarem l’acció que ens les podem inventar, aquí us en posem algunes d’exemple:

...FES UN SALT BEN ALT
...VES A PEU COIX
...CRIDA BEN FORT
...FES-LI un PETÓ

Si tu et vols di-ver-tir pi-ca de mans! X X Si tu et vols di-ver-tir pi-ca de mans! X X Si tu et vols di-ver-tir pi-ca de mans! X X I veu-ràs mi-ca mi-ca que et fas gran. Si tu et

Font: Popular

Font de la partitura: Pol Soler

JOCS MOTORS NO MUSICATS

Amagar esquenes i picar culs

Edat: + de 3 anys
Jugadors/es + de 10

Desenvolupament: Consisteix a tustar l'esquena de tots els qui no la tenen resguardada arrambats a un arbre o una paret...Hom ha de picar amb la mà plana per no fer mal.

En el cas de picar culs, es tracta de resguardar el cul seient a terra o a qualsevol altre lloc. En els dos casos no val estar sempre a recer. El joc acaba quan es cansen.

Font: Popular.

Observacions: En aquest joc és tant divertit mirar de picar als altres com evitar que et piquin, cosa normalment impossible.

Les colobres

Edat: + de 5 anys
Jugadors/es + de 6 persones

Desenvolupament: La colobra és un animal comú a Mèxic. Els infants es reparteixen en dos o més equips de igual nombre i s'agafen per la cintura formant les colobres. Cadascuna ha de intentar dividir l'altre tocant-la per un costat. Tots els jugadors que hi ha entre el punt tocat i el final passaran a formar part de la colobra contrària. El joc s'acaba quan una colobra es queda només amb dos jugadors: També es pot fer per temps i guanya la colobra més llarga.

Font: Josep M. Allué Jocs arreu del món. 92 jocs per a conèixer un món meravellós. Timun Mas. Barcelona 2002.

La cucafera diu

Edat: + de 4 anys
Jugadors/es + de 4

Desenvolupament: Qui fa de «rei» va donant ordres segons la seva imaginació, dient:

La cucafera diu... salteu sobre un peu!
La cucafera diu... toqueu-vos la panxa!
La cucafera diu... feu una volta al voltant de...!,
etc.

Llavors tots els jugadors han de fer exactament allò que mana la Cucafera. Tanmateix, qui fa de «rei», de tant en tant, dóna l'ordre sense dir «La Cucafera...»; en aquest cas tots han de restar quiets. Per exemple: «diu... feu pessigolles al company de la dreta!». En aquest cas, han de restar quiets. Quan els infants s'equivoquen, el «rei» fa broma dient: «Ei! Despistats!», o «Ai! Que us enredo!», etc. El joc és més divertit com més divertides i originals siguin les ordres.

Observacions: Pot introduir-se la variant que el jugador que s'equivoqui pagui penyora.

Font: popular

✧ Gat i ratolins

Edat: + de 3 anys
Jugadors/es 5 ó +

JUGADA!

Desenvolupament: Un jugador fa de gat i la resta de ratolins. El gat es col·loca a una banda i els ratolins a una altra, d'un espai delimitat. El director del joc dirigeix els moviments dels dos bàndols amb picades de mans. El gat es mou des de la seva banda cap a la banda dels ratolins, quan sent una picada de mans lenta, darrera d'una altra, per tant el gat es mou lentament i a passes llargues, i s'atura en el moment que les deixa de sentir. Els ratolins es mouen quan senten les picades de mans molt ràpides i per tant es mouen molt ràpidament i s'aturen quan les deixen de sentir. El gat pot agafar els ratolins que es trobi en el camí, sempre que sigui durant el temps de les seves passes i quan tingui el ratolí molt a mà. Quan el gat agafa un ratolí aquest es converteix en gat i el joc tornar a començar. I així fins que no queda cap ratolí.

Font: Popular

Bibliografia i webs recomades:

ALLUÉ, J.M. (2000): *Un, dos, tres, pica, paret! Jocs populars i tradicionals*. Ed. La Galera. Col. El Bagul. Barcelona.

ARRÁEZ MARTÍNEZ, Juan Miguel (1997): *¿Puedo jugar yo? El juego modificado. Propuesta para la integración de niños y niñas con necesidades educativas especiales*, Proyecto Sur. Granada.

BUSQUÉ, M. i PUJOL, M.A. (1996): *XIMIC. Jocs tradicionals*. Ed. Amalgama. Berga.

ESTRADES, D. i SERRANO, A. (2001): *Jocs i moixonies*. Documenta Balear. Valldemossa.

KAMII, C., DEVRIES, R. (1988): *Juegos colectivos en la primera enseñanza*. Ed. Visor. Volumen XI colección Aprendizaje. Madrid.

MARÍN, I. (1994): *Jocs populars: i tu, a què jugues?* Associació de Mestres Rosa Sensat (Temes d'infància, 23) Barcelona.

MARÍN, I. i PARDO, O. (1996): *El Jugar de l'Amades: cultura d'infants. Volum 1*. Moixaines, cançons de sorteig i jocs. El Mèdol (Biblioteca Joan Amades. Llegat Consol Mallofré). Tarragona.

RIPOLL, O. (2002): *Juga amb nosaltres. a Més de 100 jocs d'arreu del món*. Ed. Molino. Barcelona

THÉRIAULT, J. i GARON, D. (1995): *Juegos populares tradicionales para los niños de hoy*. Organización Mundial para la Educación Preescolar Informe de Investigación (OMEP). Canadà.

VILAR, M. (1987): *Jocs dansats*. Associació de Mestres Rosa Sensat (Temes d'Infància, 6). Barcelona.

<http://jocsinfantils.cat/>

<http://www.solidaries.org/cerca/?cerca=jocs>

http://www.diba.cat/web/esports/material_prestec/recreatiu/jugaimou_te

http://www.bcn.es/infancia/catala/jocs/jocs_cat.html

<http://blocs.xtec.cat/jocstradicionals/info/>

<http://www.cpnl.cat/jocs/arxiu/jocsdejocs.pdf>

<http://bieljoc.blogspot.com.es/>

<http://diversitatludica.cat/elfollet/>

